

Datum

2024-03-06

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

ASN-2023-23768

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

Remiss från Socialdepartementet - För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66) STK-2023-1659

Arbetsmarknads- och socialnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden välkomnar utredningens syfte som är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Förslagen, framför allt när de läses som en helhet, kan bidra till syftet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har dock vissa synpunkter vad gäller bland annat beslut om var den unge ska vistas under vårdtiden, att olika instanser ska ha ansvar för tillståndsgivning och återkallelser av tillstånd till familjehem samt att familjehemsvård i första hand ska övervägas för unga i åldern 18–20.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden (nämnden) välkomnar utredningens syfte som är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Förslagen i betänkandet är ambitionshöjande och gör tydliga ställningstaganden om barn som rättighetsbärare. Nämnden bedömer att förslagen, framför allt när de läses som en helhet, kan bidra till syftet att säkerställa trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård för placerade barn.

Utredningens fokus på kunskapshöjande insatser går i linje med ambitionerna i förslagen om ny socialtjänstlag om att socialtjänsten ska vara kunskapsbaserad.

Nämnden ställer sig bakom bedömningen att utredningens förslag innebär ambitionshöjningar inom flera områden för kommunerna och därigenom även förväntas generera kostnadsökningar. Nämnden utgår från att finansieringsprincipen tillämpas.

Nämnden vill dock särskilt belysa följande:

5.5.3 Starkare rätt för barn och unga att komma till tals och framföra klagomål

Utredningen har inte analyserat på vilket sätt den föreslagna bestämmelsen ska komma till rätta med problemet som kommunerna upplever med för hög arbetsbörda och därmed

bristande tid. Nämnden bedömer att den föreslagna bestämmelsen inte kommer till rätta med orsaken till problemet som är personalbrist och bristande kontinuitet.

5.5.4 Socialnämnden ska besluta om var barnet eller den unge ska vistas under vårdtiden

Utredningen föreslår nya bestämmelser om att socialnämnden ska besluta om var barn eller unga under 21 år ska vistas under vårdtiden, både initialt och vid ändring av var vården ska utföras. Besluten föreslås bli möjliga att överklaga vilket nämnden bedömer skulle vara motsägelsefullt. En placering med stöd av socialtjänstlagen förutsätter samtycke. Om beslutet överklagas har samtycke till placeringen inte funnits och förutsättningarna för frivillig vård faller.

Med utredningens förslag kommer samtycket att bli tvådelat. En del som rör insatsen och en del som rör var vården ska bedrivas. Utredningen har inte analyserat konsekvenserna av när beslut om var vården ska bedrivas överklagas. Nämnden bedömer att det finns risk att den vård barnet har behov av och har rätt till fördröjs av domstolsprocesser om var den unge ska vistas under vårdtiden.

5.5.8 Tydligare stöd till vårdnadshavare och föräldrar

Nämnden bedömer att bestämmelsen skulle behöva förtydligas om att individuella bedömningar av vårdnadshavares motivation och mottaglighet behövs. Detta gäller särskilt när vården bedrivs med stöd av LVU.

Det finns en risk att föräldrar exkluderas genom skrivningen om stöd i två år. Stöd till föräldrar är viktigt för barnets, både då en återförening är möjlig och då föräldern kommer att finnas som förälder på avstånd. Det finns dock en risk att tidsangivelsen exkluderar de föräldrar som är motiverade och mottagliga för stöd i ett senare skede än två år

6.6.11 Tillstånd till familjehem ska ges av socialnämnden

6.6.17 IVO ska återkalla tillstånd för familjehem

Nämnden bedömer att den föreslagna ordningen innebär stora risker för icke likvärdiga bedömningar. Kommunerna har olika förutsättningar att utreda. Det är inte tillfredsställande att en instans i samhället, i praktiken 290 instanser, har ansvar för att bevilja medan en annan instans i samhället har ansvar för att återkalla. Det finns större förutsättning för en rättssäker hantering med *en* instans som ansvarar för både tillståndsgivning och återkallelser.

Om förslaget om att kommunerna ska vara tillståndsgivare fullföljs vill nämnden göra ett medskick om vilken kommun som ska ge utökat tillstånd.

Utredningen föreslår att den ursprungliga kommunen som gav tillstånd till en familjehemskategori ska ge tillstånd om familjehemmet vill bli familjehemmet i ytterligare en kategori.

Det kan vara mer ändamålsenligt att låta den kommun som senast hade barn placerat pröva tillstånd till en ny familjehemskategori. Den kommunen bör vara bättre lämpade att bedöma familjehemmets kapacitet och förmågor eftersom de följt barnets vård och familjehemmet.

Det kan ha gått flera år sedan ursprungskommunen hade kontakt med familjehemmet om en annan kommun har haft barn placerade där.

8.5.2 Förutsättning för placering i HVB

Utredningen föreslår att barn och unga under 21 år endast ska få placeras i ett HVB om det kan antas att barnets eller den unges behov av vård bäst kan tillgodoses där.

Nämnden vill framhålla att alla placeringar ska göras med hänsyn till barnets bästa och barnets behov av vård ska vara vägledande. Så som förslaget är utformat finns det risk att betrakta HVB som ett undantag och generellt sämre än andra former av placeringar. Nämndens erfarenhet är att HVB i vissa situationer är den placeringsform som erbjuder den bästa vården för barnet.

När socialtjänsten har bedömt att placering utanför hemmet är nödvändigt finns familjehem, HVB och, för äldre barn, stödboende som alternativ. Nämnden bedömer inte att förslaget om att socialnämnden i första hand ska överväga familjehemsvård även för unga i åldern 18–20 år är realistiskt eller ändamålsenligt.

11.6.2 Stöd efter vården ska ingå i en skälig levnadsnivå för unga upp till 25 år

Socialtjänstlagen anger som regel inte vad som ska anses utgöra en skälig levnadsnivå i det enskilda fallet. Biståndet bygger i stället på en individuell behovsbedömning. Nämnden bedömer att det är problematiskt att stödet inte är tänkt att föregås av en individuell prövning. Det finns en rad olika omständigheter som kan spela in, bland annat när i tiden samhällsvården ägde rum, hur länge och under vilka omständigheter. Nämnden bedömer inte att utredningens argument för att bortse från en individuell prövning av rätten till stöd är tillräckligt stark.

12.2.3 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Om förslagen genomförs beräknas kommunerna få ökade kostnader med cirka 506 miljoner per år till följd av utökade arbetsuppgifter och ambitionshöjningar i lagstiftningen. Nämnden vill göra ett medskick genom att lyfta två exempel där utredningen gjort beräkningar med vad som verkar vara för låga kostnader.

Nämnden ska överväga fortsatt vård efter 18 år

Utredningen har räknat med att dygnskostnaden för familjehem och stödboende, som antas vara de placeringsformer som är mest aktuella för den här målgruppen, kostar cirka 800 kronor/dygn.

Malmös genomsnittliga kostnad för familjehem är 970 kr/dygn för internt anlitade familjehem och 2000 kr/dygn för familjehem som är externt anlitade, de dyrare multiinsatserna för ungdomar är inte medräknade.

Personal vid HVB och stödboende för barn och unga ska ha minst en 2-årig eftergymnasial utbildning

Utredningen bedömer att det för de anställda som behöver ersättas med ny personal eller vidareutbilda sig i yrket ökar lönen med 500 kronor eller 750 kronor per månad. Skälet är ökad konkurrens om personal med en utbildningsnivå motsvarande utredningens krav.

Nämnden bedömer att det är rimligt att förvänta en avsevärt större löneökning för personal som vidareutbildar sig.

Ordförande

.....
Sedat Arif
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....